

Børnehuset Valhalla
"En kultur og naturprofil"

Pædagogisk læreplan

2015

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Børnehusets pædagogiske værdier	3
Fakta og Resumé af læreplan	4
Fokusområder i læreplanen	5
Didaktisk tilgang og evalueringsmetoder	8
Læringsstil, forståelse og læringsmiljø	10
Særlige indsatser	12
De 6 læreplanstemaer	14
Afsluttende kommentar	22
Bilag dokumentation	23

Forord

Børnehuset udarbejdede for første gang en fælles læreplan tilbage i 2009 og du sidder nu med en gennemgribende revidering af det oprindelige grundlag. Vi har gennem årene fået mange erfaringer med at arbejde målrettet med børnehusets udvalgte profiler, en natur og en kulturprofil i henholdsvis den ene og den anden afdeling. Det er bl.a. sket gennem to konkrete udviklingsprojekter, udvikling af nye dokumentationsformer og dialogfællesskaber i Valhalla i Skoven og ”udvikling af kreative læringsmiljøer i Valhalla i byen. Afdelingerne har hvert sit særkende og profilering med udgangspunkt i personalegruppen engagement og kompetencer og institutionens beliggenhed og faciliteter, men overordnet set tager de udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, som læreplanen er bygget op omkring.

Læreplanen er udarbejdet ud fra en kommunal skabelon og følger op på både de kommunale og nationale strategier. Vi har som noget nyt denne gang valgt, at fokusere på udvalgte målsætninger i de reviderede læreplanstemaer for på denne måde at udvikle en mere målrettet didaktisk tilgang.

De udvalgte fokusområder kan ses som områder indenfor læreplanstemaerne, hvor vi har et særligt didaktisk fokus og hvor vi gerne vil udvikle det pædagogiske grundlag. Vi har det første år valgt at fokusere på robusthed og pædagogiske indsatser i hverdagen der kan understøtte det enkelte barns psykiske robusthed. Evalueringen vil derfor i første omgang fokusere på om vi kan se tegn på udvikling omkring denne indsats. Mange af de øvrige målsætninger i læreplanstemaerne er i høj grad en del børnehuset indarbejdede pædagogiske grundlag. Fokusområderne bliver præsenteret i starten af læreplanen og kan ses som en pixie udgave af udvalgte områder af læreplanen. Samtidig er de kommunale indsatser om at udvikle læringsmiljøer, sprogarbejdet og tilrettelægge det pædagogiske arbejde så det sikrer mest muligt tid og nærvær med børnene en væsentlig del af hele læreplanen

Børnehusets fælles pædagogiske værdier er:

- At børnene møder engagerede og troværdige voksne med positive forventninger
- At børn og voksne oplever mangfoldighed som en ressource
- At børn oplever sig som betydningsfulde for fællesskabet
- At børn bliver styrket i deres undren, spørgelyst, fantasi og lyst til at lære
- At børn oplever glæden og begejstring ved naturen og fysisk udfoldelse

Fakta

Børnehuset har to afdelinger der ligger i direkte forbindelse med henholdsvis Egebjergskolen og Hareskoven.

Børnehuset er normeret til 68 børnehavebørn og 40 vuggestuebørn. Personalegruppen består PT af 16 pædagoger - enkelte på deltid, 3 pædagogiske medhjælpere, 1 studerende, 2 køkkenassistenter i kombinationsstillinger, en pædagogisk leder og en overordnet børnehusleder.

De fysiske rammer i og omkring nærmiljøet giver mange muligheder for forskellige pædagogiske aktiviteter. På vores hjemmeside (indsæt link) findes relevante oplysninger om børnehuset og daginstitutionsområdet generelt.

Resumé af læreplanen

Personalet vil skabe et kreativt miljø der udfordrer og inspirerer børnene til kreative udfoldelser, leg og læring. I børnehuset prioriterer vi en åben og positiv stemning. Vi er opmærksomme og initiativrige i hverdagen, for børnehuset skal være et sted hvor både børn, forældre og personale er glade for at komme.

Det er vores opfattelse at barnet er en unik personlighed, som skal have indflydelse på eget liv og lære at tage ansvar for sig selv og andre.

Børnene skal have mulighed for at opleve forskellige fællesskaber på tværs af alder, køn og grupper. I fællesskabet "spejler barnet sig i andre", og bliver klogere på sig selv og sine omgivelser. De mange fællesskaber styrker og øger barnets mulighed for at udvikle relationer til andre og det enkelte barns muligheder for at interagere med andre er en afgørende faktor for barnets udvikling og trivsel.

Fællesskabet prioriteres derfor højt for i fællesskabet udvikles med andre ord barnet selvreference, tolerance og ansvar for andre. **Vi vil gennem faglig refleksion og udvikling forsat arbejde med kvaliteten i interaktionen mellem børn og pædagoger og nærværet i hverdagen.**

Vi har gennem et udviklingsprojekt der blev afsluttet i foråret 2013, arbejdet med at udvikle børnenes læringsmiljøer med vægt på de kreative læringsmiljøer. Det kreative læringsmiljø har til hensigt at understøtte fire væsentlige elementer :

- Det gode møde – dig og mig om noget
- Synlighed i indretningen
- Nærvær og fælles opmærksomhed
- En undersøgende og eksperimenterende tilgang blandt børn og pædagoger - en sciencemetodik

For at det skal lykkes skal børn medinddrages og der skal sikres en afbalanceret vekselvirkning imellem aktiviteter initieret af børnene selv og aktiviteter igangsat af de voksne. Børn lærer med hele kroppen gennem sansemæssige oplevelser. At mærke, se, føle og erfare er barnets nøgle til at erfare. Derfor er autentiske oplevelser i naturen, gennem sansning, kreative udfoldelser og fælles lege afgørende faktorer, som skal medtænkes ved forberedelse af de pædagogiske forløb.

Den pædagogiske vekselvirkning mellem vokseninitierede aktiviteter og barnets initiativer og spor forudsætter at pædagogen skærper sin egen og fælles situationsbevidsthed og i særlig grad har de udvalgte fokusområder og "læreplanen i baghovedet".

Børnehuset fokusområder

Fællesskab og ret til deltagelse

I børnehuset prioriterer vi en åben og positiv stemning og er opmærksomme og initiativrige i hverdagen. Børnehuset er et sted hvor både børn, forældre og personale er glade for at komme.

De muligheder vi skaber for at barnet kan interagere med andre er en afgørende faktor for, at barnet forsat kan udvikle sig og trives i hverdagen. **Vi vægter derfor fællesskabet højt og skaber rammer for at barnet kan deltage i både små og store fællesskaber.**

Samtidig understøtter vi en høj grad af forældreinddragelse og fælles ansvarlighed i de initiativer vi sætter i gang.

Vi arbejder løbende med at udvikle læringsmiljøer som understøtter:

- Det gode møde – "dig og mig om noget"
- Synlighed i indretningen – "hvad kan jeg her"
- Nærvær og fælles opmærksomhed
- En undersøgende og eksperimenterende tilgang blandt børn og pædagoger – science som en pædagogisk tilgang og pædagogisk værktøj.

Hvad gør vi?

Vi :

- Har fokus på hvordan vores fremtoning er i de enkelte situationer og aktiviteter og hvordan vi kommunikerer med børnene.
- Organisere hverdagen så der er mulighed for at indgå i både store og små fællesskaber
- Sikre os at der er rum, der dækker forskellige behov som fx ro, fysisk aktivitet og fordybelse
- Arbejder med en anerkendende og understøttende tilgang og øver os i den dialogiske samtaleform. Vi har her særligt fokus på hverdagssituationer
- Skaber små sociale succesoplevelser for de børn, der endnu ikke har tætte relationer
- Arbejder ud fra de 10 sprogstrategier, og er opmærksomme på hvordan vi bruger sproget
- Er særligt opmærksomme på at skabe intensitet og nærvær i de daglige rutiner fx under måltider, i garderoben og i puslesituationer.
- Øver os i at kunne formidle med en "smittende" begejstring

Tegn på læring

At børnene:

- Er glade for at komme i børnehuset
- Kommer med forslag og tager initiativ i hverdagen
- Fortæller om særlige aktiviteter og traditioner
- Kan agere i forskellige fællesskaber og byder ind i legen
- Oplever at aktiviteten eller det fælles er vigtigere end egne umiddelbare behov

Robusthed, glæde og begejstring

Udviklingen går stærkt og det enkelte menneske skal kunne forholde sig til de mange indtryk, møder, forventninger og muligheder som omgivelserne byder på, og undervejs kunne træffe egne valg. Det er derfor vigtigt at barnet udvikler en forståelse for sig selv i forhold til andre. At barnet udvikler en personlig integritet og kan sige fra og til og har en robusthed og overskud til "i situationen, at kunne sige pyt" og komme videre.

En psykisk robusthed udvikles især ved at opleve at der er noget der er større eller vigtigere end en selv eller ens første umiddelbare reaktion. Det kan være oplevelsen af gruppesamhørighed eller noget som jeg er i gang med at lære. Her kan glæde, begejstring og det at kunne more sig sammen være en væsentlig faktor for hvordan vi kommer videre og om barnet kan sige det lille betydningsfulde ord "pyt"

Begejstring smitter og vi har i de forskellige aktiviteter fokus på en "fælles afstemthed" børn og pædagoger imellem. Børnene skal inddrages, have indflydelse og aktiviteterne være båret af børnenes motivation og engagement som udvikles undervejs i forløbene.

Hvad gør vi?

Vi prioriterer:

- At børn og voksne kan more sig sammen og lave sjov i hverdagen
- At guide barnet i situationen og vise andre muligheder og udtryksformer
- Dialog og humor i hverdagen
- At understøtte udviklingen af fællesskaber gennem leg og læring
- Tilbagevendende traditioner
- Udeliv og muligheden for at udvikle fysisk robusthed – som har en sammenhæng med psykisk robusthed.
- Digitale medier der understøtter fysisk udfoldelse og leg

Tegn på læring

At:

- Barnet kan sige fra og til
- Børn kan grine sammen, ad hinanden, sig selv og kan "tåle" at blive grinet af på "den gode måde"
- Barnet kan sætte sig ud over sig selv og sige "pyt" og komme videre med det der er vigtigt
- Barnet kan trække sig i situationen når noget går ud over deres personlige grænser.
- Børnene udviser udholdenhed fx under ture, leg og bevægelsesforløb
- Børnene har udviklet selvhjulpethed og udviser mod når det udfordres og i forskellige situationer
- Børnene omtaler hinanden positivt og er nysgerrige på hinanden

Nærvær og medbestemmelse

Et velfungerende læringsmiljø tager udgangspunkt i børns forskellige behov, forudsætninger og interesseområder. Vi arbejder ud fra en situationel didaktik hvor børnene medinddrages og vi har "et særligt øje for" børns deltagelsesmuligheder – ikke alle børn lære det samme i en given situation. Vi har derfor fokus på pædagogens rolle i forhold til de deltagelsesmuligheder der bliver skabt og mulighederne for at opleve nærvær i de konkrete aktiviteter. Børneperspektivet kan have mange nuancer og være svært at opfange hvis aktiviteterne er planlagt indenfor mål faste rammer. I en situationel didaktik forbereder vi os og er hele tiden opmærksom på at udvikle aktiviteterne i samklang med hvad der sker i hverdagen. For at få så mange nuancer med af børnenes perspektiver inddrager vi de digitale medier. Det kan give børnegruppen mulighed for, at bidrage med egne udtryk gennem fx brug af digitale billeder - hvordan de oplever læringsmiljøet og børnekulturen omkring dem.

Hvad gør vi?

Vi:

- Arbejder med vores dokumentationsdagbog og samler op på børnenes udsagn og spor i hverdagen
- Har en årlig børnemiljøvurdering hvor vi bruger DCUM,s materialer målrettet de 4 – 5 årige i børnehuset
- Inddrager børneperspektivet ved at lade børn fotografere i deres hverdag
- Arbejder med faglig sparring og refleksion øvelser på personalemøderne og i hverdagen hvor det kan lade sig gøre

Tegn på læring

At børnene :

- Kommer med forslag og initiativer i hverdagen
- Delagtiggør andre i deres erfaringer og oplevelser
- Viser ting de har opdaget og er nysgerrige efter at vide mere
- At forældre giver positive tilbagemeldinger på barnets egne fortællinger

Evaluering

Vi vil i første omgang bruge Biestra;Brostrøm og Jensens Basisanalyse som evalueringsform og forsøge, at koble den med vores egen dokumentationsdagbog – se efterfølgende skemaer. Vores fokusområder bliver pædagogens rolle omkring udvikling af børns robusthed og vi har valgt at bruge basisanalysen. **Den stiller skarpt på netop pædagogens rolle i forhold til konkrete aktiviteter og hvilke deltagelsesmuligheder der bliver iscenesat.**

Valg af didaktisk tilgang og evalueringsmetoder

Vi tager udgangspunkt i det som kan kaldes for småbørnspædagogikkens særlige karakter. Den kan kort beskrives i følgende definition og er delvist introduceres i indledningen:

"Børn lærer gennem social interaktion med andre børn og voksne i helhedsprægede varierede og æstetisk prægede praksisser, som ofte strækker sig over længere tid og som fodrer en situationel didaktik som hele tiden udvikles i samklang med hvad der sker i hverdagen"¹.

Vi vil derfor løbende arbejde med at udvikle de faglige refleksions øvelser på personale og teamsmøder: Det skal skærpe pædagogens opmærksomhed på, hvad der rør sig og er behov for i børnegruppen. Vi har prioriteret og udvalgt dokumentationsformen – se bilag, men der er behov for at udvikle konkrete evalueringsmetoder og få dem bragt i anvendelse. Vi har udarbejdet en dokumentationsdagbog i forbindelse med et af vores udviklingsprojekter som kan bruges i forbindelse med konkrete aktiviteter og i formidlingsøjemed. Vi vil forsøge at arbejde med at koble dagbogen med et mere overordnet evaluerings/ analyseredskab som er introduceret af ph.d. Anders Skiver Jensen fra Dpu. Skemaet vil vi prøve at "gøre til vores eget" gennem forskellige afprøvninger i personalegruppen og med efterfølgende opsamling og erfaringsudveksling. Vi har i den forbindelse særlig opmærksomhed på pædagogens rolle og vil bruge de spørgsmål som fremgår af basisanalysen.

---

¹ Stig Brostrøm

Dokumentationsdagbog

Aktivitet	Dato
Børneudsagn I forbindelse med opstart og afslutning af forløb - Spontane bemærkninger - Hvad husker børnene, hvad optager dem, hvordan foregik samtalen og var der særlige elementer/konkreter der satte den i gang?	
Børnespor Hvad blev børnene optaget af undervejs? Er der noget af det, som børnene siger og gør som undre os?	
Pædagogens refleksion Hvilke overvejelser giver det anledning til og hvilken betydning får det for det videre forløb?	

Basisanalyse – didaktik (Biesta, 2011; Brostrøm, 2011; Jensen, 2013)

Indhold

Hvad var vi sammen om?
(emne/aktivitet, tema) (formål, mål, struktur)

Voksen

Hvordan bidrog den voksne til dette indhold?
Hvilke deltagelsesmuligheder blev skabt? Hvad lærte den voksne?

Hvordan bidrog det enkelte barn?
Hvad lærte han/hun?
Hvilke sider af det enkelte barn kom til syne?

Hvilken rolle spillede børnene som samlet gruppe? Udviklede gruppen sig? Hvad skete der mellem børnene?

Barn

Børnegruppe

Læringsstil og læringsmiljø.

Dagtilbudsloven, Ballerup kommunes børnepolitik og institutionspolitiske mål lægger op til at de voksne bidrager til at skabe et godt børneliv, hvor udviklingen af det enkelte barns selvtillid og selvværd kombineres med leg og læring.

I børnehuset tilrettelægger vi de pædagogiske rammer omkring børnene så der er en naturlig kobling mellem leg og læring. Legen er det 0 – 5 årige barns vigtigste erkendelsesrum. Det kendetegnes ved at børn indgår i en frivillig aktivitet der er rækker udover den konkrete virkelighed. Fiktion er et primært medium, hvor fantasien får frit spil og legens rum bryder med den sociale virkelighed hvor fx en gren kan blive til alt, lige fra en tryllestav til et lyssværd.

Vi har særligt fokus på at udvikle ude området i Valhalla i Skoven. Vi vil her skabe flere afgrænsede læringsmiljøer hvor børn sammen, alene eller med en pædagog, kan undersøge, eksperimentere og få nye muligheder for at tage naturlegepladsen til sig. Udviklingen tager udgangspunkt i et metodeperspektiv, der vægter måden børn og voksne er sammen på og hvordan vi griber og udnytter mulighederne i det fysiske rum. Det sker ved at børnene i højere grad får mulighed for at undersøge, udforske og få hjælp til at stille spørgsmål og handler derfor både om pædagogens fremtoning, deltagelse og hvordan pædagogen inviterer børnene til at deltage i konkrete aktiviteter.

I Valhalla i byen er der forsat fokus på at udvikle funktionsrummene og skabe nærvær omkring børnene, både ved at være i aktiviteten og gribe det som børnene er optaget af. Det er pædagogens rolle at gøre det tydeligt hvad der kan ske i de enkelte rum. Det sker ved konkret at igangsætte aktiviteter der inviterer til fordybelse og er energi skabende. Det som med andre ord skal understøtte " det gode møde" - dig og mig om noget. Der vil blive arbejdet videre med hvordan strukturen og organiseringen af hverdagen understøtter nærvær i relationen og udvikling i de konkrete funktionsrum – for hvordan griber vi bedre de mange muligheder som funktionsrummene giver?

Vi vil forsat arbejde videre med indretningen af både og ude og inde faciliteterne der understøtter gode lege og læringsmuligheder. Indretningen skal give mulighed for at børnene kan afgrænse deres aktiviteter og leg ved at der er mange "små åndehuller" både inde og ude. I 2014 er der blevet lavet en børnemiljøundersøgelser og de udsagn børnene er kommet med, vil blive inddraget og brugt i den fortsatte udvikling af børnehuset.

Læringsforståelse

Vi ser læring som en proces der mentalt opbygger, videreudvikler og omstrukturerer egne forståelser og færdigheder. Læring foregår hele tiden, i de aktiviteter og sociale sammenhænge vi indgår i, også de ikke planlagte aktiviteter og dagligdagens gøremål. I det pædagogiske arbejde og de rammer vi skaber omkring børnene, er den voksne ansvarlig for at agerer som en samlende kraft, der skaber fælles normer, gode måder at være sammen på og en fælles kultur som grundlag for et positivt læringsmiljø.

Læring er endvidere en individuel proces som er betinget af den enkeltes psykosociale tilstand. Er man træt, ked af det, ikke tilstrækkelig eller føler sig stresset vil den følelsesmæssige tilstand have en negativ indflydelse på læringsprocessen. I børnehuset arbejder vi derfor med primære pædagoger og kontaktpersoner, der har særligt øje for det enkelte barns trivsel og udvikling i samarbejdet med forældrene.

Vi har et særligt ansvar for, at være opmærksom på, hvordan det enkelte barn forudsætninger for at indgå i socialt samspil er betydende for dets læring. Børn der har veludviklede kompetencer i forhold til at afkode den voksnes og de øvriges børns signaler, har meget bedre betingelser for at få positiv respons og understøttes dermed i sin position i gruppen.

De børn, der ikke i samme grad formår at afkode omverdenens signaler, er derimod i risiko for at føle sig ikke forstået, overhørt – eller marginaliseret og barnets selvudvikling påvirkes i negativ retning.

Et velfungerende læringsmiljø må derfor tage udgangspunkt i børns forskellige behov, forudsætninger og interesseområder og tænke evt. særlige hensyn ind i de pædagogiske rammer – ikke alle børn lære det samme i en given situation og vi har en særlig opmærksomhed på det enkeltes barn deltagelsesmuligheder.

Børnene skal medinddrages og der skal sikres en afbalanceret vekselvirkning imellem aktiviteter igangsat af børnene og aktiviteter igangsat af de voksne. Børn lærer med hele kroppen. At mærke, se, føle og erfare er barnets nøgle til at erfare. Derfor er autentiske oplevelser i naturen, gennem sansning, kreative udfoldelser og fælles lege afgørende faktorer, som skal medtænkes ved planlægning af de pædagogiske aktiviteter.

Børn med særlige behov

I børnehuset arbejder vi ud fra Ballerup modellen, hvor rådgivningsgruppen og PPR involveres ved bekymring i forhold til et barn, eller familie.

Der udarbejdes handleplaner i overensstemmelse med børnehusets pædagogiske praksis og ud fra den viden vi i samarbejdet med forældrene har og får omkring det enkelte barn med særligt behov.

Tre kommunale indsatser – digitale medier, sprog og tid til nærvær

Digitale medier og strategier

Vi har valgt primært at rette den pædagogiske indsats omkring brug af digitale medier mod børnehavebørnene. Begrundelsen er, at der er meget andet, konkret og mere sanseligt, som "det lille vuggestuebarn" i de første år, skal lære og er optaget af i sin erobring af verden. Vi har valgt 6 frontløbere der skal afprøve forskellige digitale værktøjer udover dem vi allerede har taget til os. Deres opgave bliver at videreformidle deres erfaringer til det øvrige personale så den digitale praksis efterhånden bliver en integreret del af den øvrige praksis.

Indsatsen kommer primært til at dreje sig om:

- Digitale medier og kropslig udfoldelse
- Digitale medier som værktøj for at inddrage børneperspektivet
- Digitale medier som et værktøj for kreative udfoldelser
- Digitale medier som et værktøj for søgning af viden

Mål	Handlinger	Succeskriterier
At vi får erfaringer med at integrere digitale medier som et værktøj der understøtter: <ul style="list-style-type: none"> • Kropslig udfoldelse • Børns muligheder for at søge ny viden • Kreative udfoldelser • Og som et medie til at inddrage børneperspektivet	Der indkøbes ekstra iPads til hver afdeling og Go Pro som supplement til kameraer Der er udvalgt 6 frontløbere 3 fra hver afdeling som har til opgave at: <ul style="list-style-type: none"> • Afprøve og udvikle forskellige digitale lege og læringsaktiviteter • At inspirere til at digitale medier inddrages der hvor det giver mening i børnehuset øvrige aktiviteter • Løbende at opsamle	At en stor del af medarbejderne bliver fortrolige med de digitale medier muligheder og anvendes som et pædagogisk redskab At børnene kan anvende forskellige digitale medier der understøtter det "gode fællesskab og kropslige udfoldelse At personalet viser interesse og holder sig orienteret og opdateret At børn gennem brug af de digitale medier får nye muligheder for at udtrykke sig kreativt og fordybe sig

	<p>erfaringerne på personalemødet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der evalueres i tredje kvartal 2016 gennem opsamling af de forskellige basisanalyser – se andet sted i læreplanen 	
--	---	--

De to øvrige kommunale indsatser er beskrevet under børnehuset egne fokusområder og vi har derfor valgt ikke at beskrive dem særskilt. Indsatserne omhandler begge arbejdet med læringsmiljøet, således at sprogarbejdet bliver en integreret del af den pædagogiske praksis og der sikres mest mulig tid til nærvær med børnene. Børnehuset har som beskrevet i indledningen været en del af to konkrete udviklingsprojekter der på forskellig vis har haft fokus på læringsmiljøet. Nærvær, fællesskab, fordybelse og fælles opmærksomhed er blevet nøgleord i den pædagogiske praksis. **Det er derfor et mål gennem forsat ledelsesmæssigt fokus på kerneopgaven, at forfine denne praksis ved at bringe konkrete evalueringsmetoder bedre i spil og skabe grobund for fælles refleksion og forsat faglig udvikling.**

Forældreinddragelse – en bestyrelsesindsats

Vi har i det tidligere distrikt Egebjerg - nu Skovvejen, haft fokus på forældreinddragelse. Der har som en opstart på indsatsen bl.a. været afholdt et fælles bestyrelsesmøde. Her blev med inspiration fra pædagogisk konsulent Bibi Baunkilde, udarbejdet konkrete ideer til en højere grad af forældreinddragelse. Alt sammen med det formål, at understøtte et fælles ansvar omkring børns trivsel og udvikling af forpligtigende fællesskaber. Bestyrelsen i Valhalla har med udgangspunkt i det udarbejdede idé katalog, yderligere inspiration og input fra forældremøder, udvalgt tre særlige indsatser som skal understøtte forældreinddragelse som et bidrag i hverdagen.

- At arbejde for mere kommunikation og synlighed forældrene imellem og mellem bestyrelsen og forældrene
- At understøtte både børnefællesskaber og fælles ansvar for børnehuset ved at åbne op for, at børnehuset kan bruges af familierne udenfor åbningstiden til børnerelaterede arrangementer
- At videreudvikle forældrearrangementer der på forskellig vis inddrager og tager hensyn til at forældrene kan have forskellige behov og muligheder for at deltage

Personalet har derudover med inspiration fra udvikling og forskningsprojektet om nye dokumentation og dialogformer, gennem konkrete udvælgelse af praksisfortællinger og workshopafholdelse, forsøgt at ligge op til en højere grad af dialog og inddragelse af forældre perspektivet. Vi har fået flere positive tilbagemeldinger og der er udtrykt ønsker om, at forsætte med denne type af møder og gøre hverdagen mere nærværende og levende. Vi vil derfor i samarbejde med bestyrelsen, forsætte med at udvikle dialogiske mødeformer og samtidig udvikle forskellige sociale arrangementer der på forskellig vis kan inddrage forældregruppen.

Læreplanstemaer

Personlige kompetencer Læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi – Hvad skal vi kunne som personale?
<p>At børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oplever tryghed og glæde i hverdagen. • Udvikler selvværd og selvtillid gennem anerkendelse og værdsættelse i hverdagen - at blive set og hørt. • Skal opleve at de har indflydelse, medansvar og medbestemmelse i hverdagen. • Kan sætte sig i andres sted og udtrykke empati overfor andre mennesker. • Udvikler en fokuseret opmærksomhed overfor omverden og kan "forfølge" egen nysgerrighed og interesse. • Udvikler personlig integritet - kan sige fra og til. • Skal kunne tage initiativ og indgå aktivt i samspil med børn og voksne 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaber synlige rammer for børn og voksnes samvær, som giver tryghed i hverdagen. • Giver barnet mulighed for at indgå i forskellige fællesskaber på tværs af alder og grupper. • De voksne "agerer" som en samlende kraft og skaber fælles normer • Følger børnenes spor og er opmærksomme på, hvad der optager barnet og børnegruppen når vi planlægger ture og aktiviteter. • Respektere at børnene har individuelle tilgange og læringsstile. • Arbejder med trygge overgange og barnets bog – se bilag kontinuitet og sammenhæng. (brobygningsprojekt) 	<p>At børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan udtrykke hvad der er "rigtigt og forkert", og siger fra og til. • Kan beskrive sig selv "hvem er jeg" fx gennem barnet bog og spørgsmålene – hvad er jeg glad for eller ikke glad for ? hvad er jeg god til eller hvad skal jeg øve mig på? • Kommer med forslag og tager initiativ i hverdagen. 	<p>Vi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal arbejde videre med børns medbestemmelse. • Skal kunne konkretisere hvordan børnenes medbestemmelse kan aflæses i hverdagen og udvide sig efter alder?

Sociale kompetencer Læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi - Hvad skal vi kunne som personale?
<p>At</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnet skal føle sig som en betydningsfuld del af fællesskabet. • Alle børn får muligheden for, at knytte venskaber på kryds og tværs af aldersgrupper og børnehuset. • Børnene skal opleve, at de har en fælles historie og samhørighed i børnehuset. • Barnet lærer, at det man gør og siger har betydning for andre og omvendt – at lytte og tale på en anerkendende måde. • Udvikler evnen til gennem sprog at løse konflikter – se sprog. • Barnet i hverdagens mange begivenheder, skal kunne byde naturligt ind og være aktivt deltagende. • Barnet skal kunne sige til og fra i samværet med andre børn og voksne. • Barnet skal kunne sætte sig udover sig selv og egne behov. 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbejder med aldersopdelte grupper, og har forskellige projekter på tværs af aldersgrupper. • Holder samling i grupperne og samling for alle børnene. • Øver forskellige fortælle og lyttepositioner, når vi spiser (på en sjov og positiv måde – fx at fortælle videre på hinandens historier. • Arbejder med primærvoksne og kontaktpersoner – der har særligt fokus på barnets trivsel og relationer til de øvrige børn. • Laver særlige aktiviteter og ture der giver mulighed for nye legerelationer. • Sætter bevidst en gruppe børn sammen, der giver mulighed for, at børn der er lidt udenfor fællesskabet i højere grad inddrages. • Personalet gode rollefigurer og normsættere. • Forventer at de store børn naturligt hjælper de små – holder i hånd under ture, og når vi spiser og skal have tøj på. • Har særligt fokus på lege og venskabsrelationer i et årligt projekt – 	<ul style="list-style-type: none"> • At børnene er glade for at komme i børnehuset • Når børn bemærker at andre børn er savnet • Kan se at andre børn eller voksne har brug for hjælp - og naturligt hjælper hinanden • At børnene udtrykker sig i mindre og større forsamlinger. • De omtaler hinanden positivt og er nysgerrige på hinanden. • Når børn kan agere i forskellige fællesskaber og byde ind i legen. 	<ul style="list-style-type: none"> • At vi løbende arbejder videre med en fælles forståelse af læringsmiljøet betydning

	<p>hvordan?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnet udfordres og får ansvar alt efter alder – fx gennem storbørnsgrupper og storbørnsrum. • Prioritere fællesskabet højt som en del af hverdagens ritualer og tilbagevendende traditioner		
--	--	--	--

Krop og bevægelse Læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi - Hvad skal vi kunne som personale?
<p>At børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oplever glæde ved at bevæge sig i samvær med andre. • Udvikler kropsbevidsthed og robusthed. • Gør sig mange forskellige erfaringer med deres kroppe • Bliver bevidste om deres egne grænser og respekterer de andre børns grænser <p>Vi vil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styrke børnene motorisk (gennem målrettede forløb). • Udfordre/ stimulere børnenes sanser. • Give børnene viden om sundhed, kost og motion. 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prioriterer udeliv højt - det giver mulighed for at bruge kroppen alsidigt. • Udnytter naturens og omgivelsernes muligheder; skoven udvikler balance, koordination (kravle og klatre) og giver mange muligheder for leg og bevægelse (f.eks. grene der kan løftes og transporteres). • Legepladsen og boldburet bruges til at sætte gang i sanglege, regellege og boldspil. • Er opmærksomme på virkningen af at "blande" større og mindre børn; de små ser på de større og får lyst til at udfordre sig selv og blive bedre. Derudover giver det selvtillid at kunne hjælpe hinanden. • Laver slås- og kampelege (kontaktlege) • Bruger hallen til forskellige bevægelsesforløb • Dans og bevægelseslege • Har særlige bevægelsesuger • Har gimledage (alle børnene deltager i en fællesaktivitet) • Inddrager børnene i køkkenet; de deltager i madlavningen, laver projekter hvor vi høster og sylter, vi fortæller og taler om de ting vi spiser 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktive børn der er glade for at bruge deres kroppe • At børnene bruger omgivelsernes muligheder på mange forskellige måder • At børnene udviser udholdenhed (kan f.eks. ses på ture, under leg og ved bevægelsesforløb). • Børnene tager initiativ og sætter gang i egne spil og lege. • Børnene er opmærksomme på hinanden under leg. Når nogen siger stop - stopper man, og de husker hinanden på det. De siger fra når der er noget de ikke synes er rart. • At børnene udvikler madmod, er interesseret i den mad de får serveret og i at smage nye ting 	<p>Vi skal være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Igangsættende • Motiverende • Modtagelige (børnene skal have medbestemmelse)

Natur og naturfænomener læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi - Hvad skal vi kunne som personale?
<ul style="list-style-type: none"> • At børnene: • Skal have oplevelser der udvikler glæde, begejstring og interesse for at færdes i naturen året rundt. • Udvikler en undersøgende og nysgerrig tilgang til natur og naturfænomener • Får kendskab til naturfænomener fx vind og vejr, fotosyntes, vand og nedbrydningskredsløb • Oplever naturen som "rum for leg", fantasi og kreativitet • Stifter bekendtskab med naturens afgrøder/frugter - fra jord til bord • Udvikler viden og respekt for naturen og dyreliv • Udvikler robusthed og tør bruge naturen med alle dens udfordringer 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi bruger naturen og går i skoven på alle årstider også den der er lige udenfor vinduet • Vi har "særlige steder i skoven" vi vender tilbage til – hvordan forandre skoven sig på forskellige årstider? • Vi har tilbagevendende lege som vi leger i skoven – • Vi giver børnene mulighed for at gøre egne erfaringer og bruge dem • Vi laver undersøgelser bl.a. ved brug af bøger I pad, forstørrelsesglas, bestemmelsesnøgler osv. • Særlige projekter/skovuger • Storbørnsgrupperne deltager i efterårets middelalderprojekt. • Vi udfordre børnene og giver dem mulighed for at smage, lugte, røre og se naturen • Vi er selv nysgerrige og engageret og dermed et godt eksempel. • Vi har en fortællende tilgang i læringsøjemed "Den gode historie" 	<ul style="list-style-type: none"> • At børnene: • Kan begå sig i naturen • Viser ting de har opdaget og spørger nysgerrigt ind • Passer på dyr og planter • Af sig selv smider affald i skraldespand og ikke på jorden • Når nysgerrigheden er vagt og de uopfordret går på opdagelse • Delagtiggør andre i deres viden og oplevelser • Forsætter aktiviteterne på eget initiativ efter at et forløb eller en aktivitet er afsluttet • Bruger deres erfaringer i hverdagen • Forældre giver positive tilbakemeldinger på barnets egne fortællinger. • Viser glæde ved at være i naturen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi udnytter muligheden for at deltage i relevante kurser, • Vi skal kunne søge og finde relevant viden • Vi skal kunne formidle med smittende begejstring • Vi skal kunne være spontane og kunne ændre planlagte aktiviteter for at følge børnenes spor.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vi følger børnenes spor • Bruger dokumentation aktivt sammen med børnene. • Vi forbereder os og er aktivt deltagende 		
--	--	--	--

Sprog Læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi - Hvad skal vi kunne som personale?
<p>At børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Støttes og opmuntres til at bruge sproget aktivt i hverdagen • Børnene bliver i stand til naturligt, at udtrykke deres tanker, meninger og følelser. • Bruger sproget meningsfuldt i samspil med andre? • Kan udtrykke sig med sprogets mange nuancer gennem mimik, kropslighed og sproglig spændvidde • Får kendskab til skriftsprog og matematiske udtryksformer • Udvikler evnen til gennem dialog at løse konflikter • Udvikle evnen til at modtage og omsætte kollektive beskeder til handling 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Giver barnet oplevelsen af "det er vigtigt det jeg fortæller" ved at henleder de andres børns opmærksomhed på barnet og omvendt. • Hjælper barnet med at udvikle følelsesmæssigt robusthed – sige fra og til • Bruger humor i hverdagen " til at forstørre små ting, så de bliver morsomme • Er opmærksomme på at skabe intensitet og nærvær i hverdagen i de daglige rutiner • Følger barnets spor i samtalen • Arbejder ud fra de 10 sprogstrategier, hvor vi er opmærksomme på hvordan vi bruger sproget • Arbejder med dialogisk læsning for at øge barnets ordforråd 	<ul style="list-style-type: none"> • Børnene lytter aktivt til hinanden og kan fortælle videre på hinandens historier. • Legen er indholdsrig og udfolder sig både inde og ude • Børnene løser konflikter gennem sprog • Børnene bruger mange forskellige udtryksformer • Børnene leger med sproget - fx laver egne rim eller fjolleord • Børnene har et stort ordforråd med mange nuancer og bruger det aktivt i hverdagen 	<ul style="list-style-type: none"> • Øge vores bevidsthed om hvordan vi bruger sproget i hverdagen • Være i stand til at få øje på de børn der har sproglige udfordringer så tidligt som muligt • Tilrettelægge, planlægge sproglige praksisser/ former - både i rutiner og temaer, som styrker barnets sprogforståelse • Er gode rollemodeller der er nærværende i samtalen. • Har øje for barnet

	<ul style="list-style-type: none"> • Opfordre til legeskrivning og har alfabet, tællelege og navnelege • Vi er deltagende og understøtter børns leg og eksperimenter som kan udvikle en matematisk begrebsforståelse – fx om størrelsesforhold, mængder, mål og vægt, mønstre og kategorier. • Skaber udfordrerne rammer og giver gode oplevelser der ligger op til leg i hverdagen. • Arbejder i små og store grupper der giver forskellige muligheder for at udvikle barnet opmærksomhed og nysgerrighed. • Arbejder med fotodokumentation og barnets bog • Arbejder med forskellige kropslige udtryksformer gennem teater, sang og rytmelege 		<p>trivsel og sproglige udvikling</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruger husets talepædagog til faglig sparring • Deltager i aktuelle og relevant efteruddannelse
--	---	--	--

Kulturelle udtryksformer Læringsmål	Metoder og aktiviteter Hvad gør vi?	Tegn på læring	Kompetencer Hvad kan vi? Hvad skal vi kunne som personale?
<p>At:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børnene får mulighed for at skabe, fortolke og eksperimentere gennem leg og kreative udfoldelser. • Børnene får lejlighed til at deltage i og få viden om kultur, historie og kunstneriske udtryksformer og tilbud. 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaber plads og rum ude og inde, så børnene får mulighed for kreativt at udfolde- og fordybe sig • Skaber inspiration til legen gennem forskellige oplevelser og udfordringer - gennem bøger, musik, sang og teater 	<p>At:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børnene synger i hverdagen • Legen er nuanceret og har mange facetter. • Omgivelserne og remedier bruges kreativt. 	<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Får inspiration om forskellige materialer og udtryksmuligheder gennem bøger og inspirationsdage og gennem digitale medier • Inspireret af andre institutioner ved at

<ul style="list-style-type: none"> • Børnene udvikler begyndende kulturel forståelse for den verden de er en del af og forskellige udtryksformer og fremtoninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Tager på forskellige museer. • Har tilbagevendende traditioner – barnet skal have mulighed for at forbinde før og nu. • Arbejder med forskellige udtryksformer – sang/musik, fortællinger, IT, teater, leg og kunst. • Inddrager naturen i kreative udfoldelser. • Har tilgængelige materialer • Deltager i Store Legedag, samba i Egebjerg og middelalderprojektet • Bruger biblioteket og udnytter andre lokale arrangementer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Børnenes udtryksformer foldes aktivt ud – når de f.eks. fortæller historier, maler og tegner. 	<p>besøge hinanden og tage initiativ til fælles projekter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deltager og bidrager i kulturtjenesten
---	--	---	--

Afsluttende kommentarer

Bestyrelsen har løbende været inddraget i arbejdet med revideringen af den pædagogiske læreplan bl.a. gennem forberedelse og opsamling af forældremøder. Her har dialog og praksisfortællinger været en væsentlig del af indholdet. Opsamlingerne fra de forskellige møder er efterfølgende blevet bearbejdet og forsøgt indarbejdet i læreplanen. Bestyrelsen har særligt været optaget af fællesskaber, forældreinddragelse og børns brug af digitale medier, sidstnævnte var tema var på sidste års forældremøde.

De 6 læreplantemaer skal ikke opfattes skematisk på den måde at der for hver mål er en særlig metode som derefter skal kunne iagttages i x antal tegn på læring. Temaerne er alene sat i et skema for overskuelighedens skyld og der er rigtig mange naturlige overlapninger og sammenhænge mellem de forskellige temaer i læreplanen. Pædagogerne har arbejdet med læreplanstemaerne over flere personalemøder og vil forsat arbejde med udformning, formidling og dialog omkring læreplanens indhold på personale, bestyrelse og forældremøder.

Læreplanen skal derfor ses som et arbejdsdokument der løbende er under forandring i takt med at praksis udvikles. Det kan derfor være svært at beskrive mål for en overordnet samlet evaluering, men der vil løbende blive evalueret og samlet op på de forskellige basisanalyser for på denne måde at udvikle praksis og oparbejde en gennemgående evalueringskultur.

Børnehuset Valhalla

Juni

2015

Bilag

Dokumentation i Børnehuset Valhalla

Billeddokumentationen i børnehuset kan deles op i to dele

- Den første omhandler de kriterier pædagogen både fotografere og senere udvælger billeder ud fra.
- Den anden del handler om barnets medinddragelse i det vi kalder den anden fase af udvælgelsen af billeder

Vi har derudover opmærksomhed på i forskellige situationer at lade børnene få kameraet i hånden så børnenes perspektiver også bliver en del af dokumentationen. Det har børnehuset haft gode erfaringer med fra "når børn tager billeder" – et miniprojekt i samarbejdet med EVA som tog udgangspunkt i børnemiljøet.

Valhalla i Skovens dokumentation har flere omdrejningspunkter fremkommet som en del af et udviklingsprojekt om nye dokumentationsformer i 2011 -2012.

Dokumentationen skal først og fremmest skabe udvikling og refleksion om det pædagogiske grundlag og børnenes perspektiver. Børneperspektivet skal være i centrum for dokumentationen og dokumentationen skal give anledning til samtale og dialog mellem børn, pædagoger og forældre. Både for at understøtte den sproglige udvikling hos barnet og for at give barnet sammenhæng i hverdagslivet som det er en del af. Dokumentationen skal derfor være konkret, visuel og det narrative element skal understøttes gennem formidlingen.

Vi skal have en ressourceorienteret dokumentationstilgang. Det er børnene der er i centrum og at dokumentationen skal ikke forstyrre det nærvær i nuet der er mellem børn og pædagoger. Dokumentationen skal derfor indgå som en naturlig del af hverdagen og de aktiviteter vi løbende har gang i og er ikke en iscenesat eller underlagt forventninger fra omverden.

Det er vores oplevelse at det give mening for andre interessenter, at vi har prioriteret hvordan vi dokumentere. Det er et spørgsmål om hvordan vi formidler dokumentationen og de processer der bliver igangsat for at understøtte den faglige refleksion og videreudvikling.

Valhalla i Skoven

I hverdagsdokumentationen er det pædagogen der arbejder med den første udvælgelse af billeddokumentationen. Hvert barn skal som minimum og som en del af en skovperiode eller hjemmeperiode være med til at udvælge deres "egen billeddokumentation" De skal have muligheden for selv at beskrive og fortæller ud fra et udvalgt billede, en tegning eller lign. Det kan ske i små grupper med tre til fire børn hvor dialogen og det at lytte til hinandens historier også er en væsentlig del af formålet. Det er i disse sammenhænge at pædagogen har foretaget førsteudvælgelsen af billeder og barnet får muligheden for at foretage den anden udvælgelse.

Kriterier for udvælgelse af billeder

Billeddokumentationen skal vise noget om:

- Børnenes optagethed og interesser
- Oplevelser sammen med kammerater

- Synliggørelse af læring
- Det sjove og pudsige
- Pædagogen der iscenesætter, sætter rammen eller griber boldene
- Fælles opmærksomhed og engagement mellem børn og pædagoger

Primærpædagoger og opgaver i forbindelse med barnets bog

Efter hvert skovforløb skal der udarbejdes en side til barnets bog sammen med barnet og det er en fælles opgave der aftales mellem skovpædagogerne.

Når børnene er hjemme fordeles børnene mellem en skovpædagog og hjemmepædagogen. Det er primærpædagogerne der har ansvaret for at følge op på barnets bog i hjemmeperioderne.

Andre kriterier for udvælgelser af billeder der dokumentere børnenes hjemmeliv i børnehuset.

- Lege de leger i kroge og hjørner både ude og inde – børnenes verden
- Hverdagssituationer fx i garderoben – hvornår lærte jeg?
- Tilbagevendende aktiviteter under fx Kreadag og Natur og værkstedsdag.

Vuggestuen har opgaven, at opstarte barnets bog og opfordre forældrene til at lave en billedside med barnets nære familierelationer.

Småbørnsgruppen, Skovstuen arbejder videre med mappen og udarbejder minimum en dobbeltside til barnets bog med udgangspunkt i de beskrevne kriterier og den gives videre til Pejsestuen

Valhalla i Byen

Børnehuset har PT en stor mængde af blandet billedmaterialer og der sker en masse spændende aktiviteter og hverdagsbegivenheder der ikke bliver dokumenteret. Spørgsmålet er hvad, hvor og hvordan skal der dokumenteres

Hvordan og hvor?

Når billedbehandlingen foretages udvælges og gemmes billederne ud fra følgende kriterier i "en samlet bevægelse":

- Udvalgte særlige billeder gemmes til pædagogiske dokumenter, nytårskur m. m
- Enkelte udvalgte billeder der dokumentere og illustrere børnenes hverdag og særlige aktiviteter ligges på Børneintra
- Børnerelevante billeder ligges i barnets mappe som børnene senere selv kan være med til at udvælge eller printes ud og sættes direkte i barnets mappe.
- Billeder printes ud til "The wall" som er den konkrete fælles dokumentations væg i børnehuset – det skal være børnenes væg

Den ene administrative computer udskiftes med en bærbar og placeres i alrum hvor pædagogerne sammen med børnene kan arbejde med billeddokumentation.

Hvad?

- Dokumentation skal vise at vi er en kulturinstitution og de særlige aktiviteter i den forbindelse – hvad er det vi gør i fx musikværkstedet og atelier
- Børnenes venskaber
- Fællesskaber og traditioner

